

Bohoslužby v Jeseníku 23.února 2014

Mt 5,38-48

Milé sestry, milí bratři, existují věci, které se považují za běžné a každý je vnímá jako něco přirozeného, co je dáno a každý se podle toho chová. Mezi ty nejpřirozenější věci patří, že chráníme sami sebe, dbáme na svou bezpečnost. A tak vytváříme určitý mechanismus jednání, při kterém rozlišujeme, co je dobré a co je zlé, co prospívá, co škodí, co ohrožuje. Prospěšné podporujeme a škodlivé se snažíme nějakým způsobem odstranit, aby nemohlo ohrozit nás nebo kohokoliv z našich blízkých. Je tedy přirozené, že za zlý skutek následuje odplata, zlo přeci musí být potrestáno. Nemůže se nechat jen tak působit a ničit tento svět. Sám Zákon na to pamatuje, když ukládá tresty za různá provinění. Ty tresty nejsou jen v tom, že musí přinést nějakou oběť, ale musí nahradit škodu. A pokud nejde nahradit, sám na sobě pozná, co způsobil. A tak se dostává do lidského jednání i pravidlo oko za oko, zub za zub a podobně. Zákon to pak rozvíjí ještě dál a dostane se až k požadavku života za život.

Trestat je lidské, více či méně rádi vyneseme nějaký ortel nad evidentním zlem. Ne-li ústy, alespoň v srdci. Vždyť se jen těžko smiřuje s tím, když někdo někomu působí bolest, když páchá velké zlo a má mu to projít. Slovo Ježíšovo tak v této souvislosti zní dost nepřirozeně. Proč v této oblasti Ježíš vůbec něco mění? Předtím mluvil o zabití, nevěře, přísaze. Tam se dá pochopit, že se jedná o činy, které mají svůj původ někde v člověku a proto je potřeba zapracovat už v lidském nitru, aby se tyto činy neděly. Ale co tady to pravidlo o trestání zlého, o pomstě? Proč takovému jednání bránit? V čem je to špatné, v čem neslučitelné s cestou nového života? Vždyť zde se místo trestu nabízí pasivní trpění moci toho zlého a to přeci nejde. Zlo není možné tolerovat, je špatné mu nečinně přihlížet.

Ze slov, která od Ježíše zazněla by bylo možné skutečně nabýt dojmu, že zlu je ponechán prostor, že se člověk stahuje do pozadí a dává nepravu volný průběh. Avšak skutečnost je jiná. Nejde o ústup, nejde o toleranci. Jde o to, že zlo je možné porazit i jinak, než jen tím, že každý zlý skutek bude přísně trestán. Ostatně cesta trestu je cestou, která zlo porazit nedokáže. Kdyby tomu tak bylo, tak by nebyli na světě už žádní hříšníci. Jenže oni jsou. I když v Božím zákoně je dán trest za různé provinění, stejně se ta provinění dějí. Cesta tedy vede jinudy. A to ukazuje Ježíš. Zlo se dá přemoci jen silou dobra. Pokud budeme odpovídat zlem, zasejeme zase jen zlo. Není přece možné ospravedlnit konání zlého jen tím že někdo to zlé vykonal už dřív, že on si zkrátka začal. V čem je takové zabití špatné? V tom, že zabil, konkrétní člověk, nebo v tom, že někdo tomu druhému vzal život? Je-li špatné z toho druhého důvodu, je potom

dost pochybnou reakcí, že za zabití je smrt. Vždyť zabití je vždy špatné a je jedno jestli ten, kdo zabil, byl v právu. Změna, se kterou Ježíš přichází, je změnou v pohledu na druhého člověka. Zákon to trochu rozlišoval. Kdo porušil Zákon, stával se méně hodnotným člověkem. Jeho život ztrácel cenu. Proto bylo docela v pohodě ho zabít. Porušením smlouvy se postavil sám mimo společenství, mimo rámec smlouvy. Jenže Ježíš ukazuje k tomu, že jsme všichni zhřešili, takže všichni jsme na tom stejně. A spíše než k tomu stavět někoho mimo ukazuje k přijetí. I když se druhý člověk dopustil zlého činu, je Bohem přijímán, má stejnou šanci získat život jako ti, kdo nic tak zlého neudělali. Proto Ježíš místo k trestání vede k ústupu.

Mohlo by se zdát, že Ježíšovo slovo je zde výzvou k tomu, abychom ze sebe tak trochu nechali udělat otloukánky. Když tě někdo udeří, nech se udeřit ještě jednou, když chce někdo košili, dej mu i kabát a podobně. Rozum nám všem říká, že s takovým přístupem bychom tu asi dlouho nevydrželi. Byl by spíše likvidační. Ježíši v těchto slovech ale nejde o to, abychom si nechali všechno líbit, abychom byli jako otloukáací panáci. Jde o vnímání sebe sama ve vztahu k druhému člověku. Co jeho akce ve mně vyvolá? Hněv, nenávist, touhu po odplatě, urážku? Nic takového. Postoj, který zde Ježíš ukazuje, je postojem, že se zlem nenecháme strhnout ke zlému. Raději sám trpět, než působit utrpení. Je to poněkud extrémně pověřeno, ale podstata Ježíšova výroku o nastavení druhé tváře či nechání kabátu, když jde jen o košili, je právě v tom, že člověk potlačí sám sebe, svou touhu získávat na úkor druhého a raději mu ještě přidá. Odplata a tvrdost nic nevyřeší, naopak vlídné a vstřícné jednání je cesta, jak se může změnit i ten, kdo by měl být jinak trestán. Ostatně právě toto je cesta Boží ve vztahu k nám. Vždyť bychom zasloužili trest. Sami bychom měli ztratit své životy. Místo toho nám Bůh nabízí život věčný a to i přesto, že tato nabídka je doprovázena utrpením Božího Syna.

Máme zde tedy jakýsi návod, jak se postavit ke zlému. Neznamená to, že zlo budeme tolerovat. Nicméně svojí dobrotou se jej snažíme překonat. To je asi ta největší síla, která toho zlého dokáže porazit. Stejně jako v předchozích případech, i zde jde Ježíš do hloubky a ukazuje ke kořeni zla. Zla je tolik, protože ve světě chybí laskavost, úcta, ochota k sebezapření a sebeoběti. Chybí snaha o upřednostnění toho druhého. Proto cesta naplnění Zákona v této oblasti je cesta, na které člověk neklade zlému odpor, ale zahrnuje jej laskavostí. Nejde nám přeci o to, aby každá nepravost byla trestána, ale jde nám o to, aby se lidé obrátili k Bohu a změnili své životy, aby žili z jeho lásky a milosti. K obrácení se jen těžko zve s holí v ruce a vyhrožováním trestem za každé pochybení.

To, co se dalo pozorovat ve vztahu k těm, kdo člověka udeří do tváře nebo se s ním soudí, či ho někam nutí, má své pokračování ve vztahu k nepříteli či obecně cizincům. Následovat Ježíše zde znamená opustit zaběhané normy, zaseté zvyky a své jednání posunout o něco dál. Milování nepřátel, modlitba za pronásledovatele se mohlo zdát být stejným projevem slabosti jako nastavování druhé tváře. Avšak jde o projev nesmírné síly. Udeřit druhého, bavit se jen s těmi, kdo jsou mi sympatičtí, to je nesmírně jednoduché. Ovšem najít sílu k zadržení svého

hněvu, své touhy, najít sílu milovat toho, kdo je naprosto jiný, to už není jen tak. A právě tím se odlišují Ježíšovi učedníci. Jelikož nežijí ze svých sil, dokáží to, co je běžně spíše nemyslitelné. Překonávají meze toho, co je bráno jako přirozené, aby tak ukázali, že je možno usilovat o ještě lepší uspořádání mezilidských vztahů. Je to nasměrování k dokonalosti, kterou můžeme vidět v Boží osobě. Znovu se tak v následování Ježíše a hledání toho, co je podstata Zákona, ukazuje, že schůdná cesta vede jen poznáním vlastní hodnoty před Bohem a hledáním toho, co je skutečné lidství, tedy to stvořené a nezatížené hříchem. Dokonalé lidství tak není výsledek těch nejdokonalějších životních podmínek, perfektních zákonů a dalších prvků v okolí člověka. Dokonalé lidství je v nalezení Stvořitele jako jediného Pána lidského života. Tehdy, kdy v sobě člověk přestane vidět Boha, a začne ho vidět v těch druhých, tehdy se stává skutečně dokonalým. Možná by bylo dobré připomenout, že dokonalost zde neznamená bezchybnost, perfektnost v každém ohledu. Dokonalost spíše stav dosažení určitého cíle, naplnění toho, kam člověk směřoval. Proto je lidská dokonalost v nalezení Stvořitele a přijetí Boha za svého Pána. K tomu byl člověk určen a takové je jeho místo v tomto světě. Být dokonalý tak znamená dosáhnout svého cíle a tím je být Božím obrazem. Obraz je to, co Boha nenahrazuje, ale prostředkuje. Být takovým obrazem v tomto světě s sebou nese možnost ukázat světu Boha a jeho vztah k člověku. Ježíš nám tedy pomáhá najít, jak jednat, abychom našemu světu Boha přiblížili.

Překonání touhy požadovat oko za oko a zub za zub lze považovat za krok k dospělosti lidského života. Také zde vidíme, že brát Boží Zákon skutečně vážně není žádná legrace. Vždyť ten Zákon nejsou jen lehčeji či hůře zapamatovatelná pravidla, ale je to cesta k životu. A na cestě je potřeba mít pravidla zažitá, mít je v krvi, ne je lovit někde z paměti. Proto je nemyslitelné jít touto cestou sám bez Boží pomoci. Jen vedeni jeho Duchem smíme mít jistotu, že ve svém jednání nepůjdeme proti Božímu plánu života, ale naopak, budeme jej moci rozvíjet, naplňovat.

Možná jsou slova Ježíšova někdy zvláštní a těžko se zpracovávají. Tak jako ta dnešní část kázání na hoře. Jejich poselství je ale i pro nás povzbudivé. Není to nádherná vědět, že svět může fungovat i jinak, než jak ho máme tolikrát před očima? Není to úžasná věc, že existuje síla, která dokáže zlo skutečně porazit? Nejen ho někam odklidit, ale skutečně oslabit, sebrat mu jeho moc. A nejúžasnější je, že tuto sílu sami smíme přijímat. Byli jsme jí vykoupeni, když místo nás dostával rány Boží Syn. A můžou ji být vykoupeni i mnozí kolem nás, když místo toho, abychom žádali jejich oko, jim budeme chtít dát své srdce.

Pane Ježíši, tvé cesty jsou pro nás někdy záhadné a vnitřně se s nimi pereme. Nakonec však smíme poznávat, že vítězství patří tobě a není tak žádná síla, která by mohla tvůj život v nás zmařit. Prosíme tedy za odvahu věřit a z víry pak milovat své nepřátele, činit dobro těm, kdo sejí kolem sebe jen bolest, být nadějí těm, kdo šíří jen beznaděj a prázdnotu.

Neděle 23.února 2014

Napsal uživatel Vlastislav Stejskal

Pátek, 25 Duben 2014 09:46 - Aktualizováno Pátek, 25 Duben 2014 09:46

Amen.